

MEMORIU ȘTIINȚIFIC
cu privire la
TEZA DE DOCTORAT cu tema:
„VATICANUL DIN PUNCTUL DE VEDERE AL DREPTULUI
INTERNAȚIONAL. ISTORIE ȘI ACTUALITATE”,
elaborată de domnul Ionuț – Viorel BORDEIASI

Subsemnatul, Prof. univ. dr. Adrian Năstase, în calitate de conducător științific al tezei de doctorat elaborate de domnul doctorand Bordeiași Ionuț Viorel, am onoarea de a întocmi prezentul Memoriu științific referitor la cercetarea desfășurată în cadrul Școlii Doctorale de Drept a Universității „Titu Maiorescu” din București.

Lucrarea de doctorat, purtând titlul „Vaticanul din punctul de vedere al dreptului internațional. Istorie și actualitate”, se încadrează în domeniul Drept, fiind realizată în regim de doctorat științific, în conformitate cu reglementările naționale privind studiile universitare avansate. Această teză reflectă un efort sistematic de cercetare academică desfășurat pe parcursul anilor de pregătire doctorală, în deplină concordanță cu cerințele metodologice și exigențele de rigoare științifică ce guvernează activitatea de doctorat în România.

Prin conținutul său, lucrarea reprezintă rezultatul unei cercetări pluridisciplinare riguroase, circumscrisă problematicii complexe personalității juridice a Vaticanului și a Sfântului Scaun în ordinea juridică internațională, analizată dintr-o perspectivă istorică, doctrinară și aplicativă. Această cercetare s-a desfășurat în cadrul ciclului III de studii universitare, cu respectarea normelor interne ale Școlii Doctorale și ale legislației în vigoare privind formarea avansată în domeniul științelor juridice.

1. Aprecieri generale asupra tezei de doctorat:

Teza de doctorat elaborată de domnul doctorand Bordeiași Ionuț Viorel se distinge, încă de la nivelul titlului și al direcției tematiche, printr-o aleasă originalitate și printr-o actualitate de netăgăduit în contextul complex și dinamic al relațiilor internaționale contemporane. Tema aleasă – „*Vaticanul din punctul de vedere al dreptului internațional. Istorie și actualitate*” – este una de profund interes atât teoretic, cât și practic, având capacitatea de a deschide noi perspective în cadrul cercetării științifice de specialitate din domeniul Dreptului internațional public.

Demersul autorului se remarcă printr-o abordare comprehensivă, riguros fundamentată științific, care combină analiza istorică a dezvoltării instituționale și juridice a Sfântului Scaun cu problematica actuală a poziției sale în arhitectura relațiilor internaționale. Lucrarea reușește să surprindă cu acuratețe caracterul sui generis al personalității juridice internaționale a Vaticanului, fără a cădea în capcana simplificării sau a formalismului excesiv. În mod fericit, doctorandul propune o analiză amplă și echilibrată, care asociază dimensiunea doctrinară și normativă cu reflecții proprii și interpretări critice relevante.

Actualitatea tezei derivă, printre altele, din contextul contemporan în care actorii non-statali dobândesc o pondere tot mai mare în sistemul relațiilor internaționale, iar Vaticanul, prin unicitatea sa istorică, religioasă și diplomatică, oferă un caz exemplar de analiză. Lucrarea răspunde, astfel, unei nevoi reale de aprofundare teoretică a condiției juridice a entităților care nu se subsumează în întregime criteriilor tradiționale ale statalității, dar care exercită influență efectivă în sfera globală.

Autorul reușește să îmbine, într-un mod armonios, reflecția asupra marilor momente istorice ce au definit legitimitatea internațională a Sfântului Scaun cu o radiografie pertinentă a prezentului, în care Vaticanul continuă să fie un vector diplomatic activ în chestiuni sensibile, precum drepturile omului, pacea, mediul și dialogul interreligios. Astfel, teza de

doctorat nu se limitează la o analiză descriptivă, ci propune o veritabilă viziune analitică asupra locului și rolului Vaticanului în dreptul internațional public.

Totodată, trebuie subliniat că lucrarea se înscrie în eforturile de consolidare a cercetării academice românești în zona raporturilor dintre drept și religie, dintre suveranitate și autoritate spirituală, oferind un model de cercetare ce poate fi continuat și valorificat în alte proiecte de anvergură academică. Această teză, prin densitatea ideatică, prin aportul personal și prin maniera echilibrată de analiză, se constituie într-o contribuție semnificativă la literatura de specialitate și confirmă maturitatea științifică a autorului.

2. Obiectivele și ipotezele de cercetare:

În construcția tezei de doctorat „*Vaticanul din punctul de vedere al dreptului internațional. Istorie și actualitate*”, domnul doctorand Bordeiași Ionuț Viorel și-a fixat în mod clar și coerent o serie de obiective științifice, definind totodată ipoteze de lucru care au ghidat întregul demers analitic și interpretativ. Acestea relevă nu doar o bună stăpânire a metodologiei cercetării în domeniul dreptului internațional, ci și o viziune complexă și bine articulată asupra temei, tratată dintr-o perspectivă istorică, juridică, teoretică și aplicativă.

Scopul major al cercetării este acela de a analiza și explica fundamentele istorice și juridice care au permis Vaticanului și, distinct, Sfântului Scaun, să devină subiecte de drept internațional recunoscute, în ciuda faptului că nu îndeplinesc în mod clasic toate criteriile statalității moderne. În acest context, autorul a urmărit să clarifice cadrul juridic și conceptual care susține personalitatea internațională sui generis a acestor entități, să exploreze modul în care ele au fost receptate în practica diplomatică a statelor și în literatura juridică de specialitate și să evidențieze impactul lor în dinamica actuală a relațiilor internaționale.

Printre obiectivele specifice ale cercetării se numără:

- analizarea evoluției istorice a Bisericii Catolice în raport cu noțiunea de autoritate statală și diplomatică;
- definirea și evaluarea criteriilor de statalitate în dreptul internațional contemporan, prin raportare la cazul Vaticanului și al Sfântului Scaun;
- clarificarea naturii juridice a concordatelor, ca instrumente bilaterale încheiate de Sfântul Scaun cu state suverane;
- identificarea diferențelor dintre Vatican și Sfântul Scaun în plan juridic și diplomatic;
- realizarea unei analize de caz aplicative asupra relațiilor diplomatice România – Sfântul Scaun, cu accent pe Concordatul din 1927 și implicațiile acestuia.

Pe baza acestor obiective, autorul formulează trei ipoteze de cercetare, fiecare corespunzătoare unei dimensiuni fundamentale a lucrării:

1. Ipoteza istorică susține că Sfântul Scaun a beneficiat, de-a lungul istoriei, de o continuitate instituțională, diplomatică și juridică ce a justificat recunoașterea sa ca subiect de drept internațional chiar și în afara cadrului statalității moderne. Această recunoaștere nu este conjuncturală, ci are rădăcini adânci în evoluția relațiilor internaționale medievale și moderne.

2. Ipoteza juridică pornește de la premisa că Vaticanul și Sfântul Scaun, deși nu îndeplinesc în mod tradițional criteriile impuse prin Convenția de la Montevideo (1933), dispun de o personalitate juridică internațională sui generis, recunoscută prin practica diplomatică, prin tratate internaționale și prin implicarea activă în organisme internaționale.

3. Ipoteza aplicativă propune ideea că mecanismul concordatelor și practica diplomatică activă a Sfântului Scaun confirmă nu doar legitimitatea sa internațională, ci și rolul său esențial în conturarea unei tipologii de subiecte juridice

non-statale, capabile să influențeze realitatea juridică și politică internațională în mod activ și constant.

Aceste ipoteze, formulate cu claritate și urmărite cu consecvență pe parcursul întregii lucrări, asigură coerența și soliditatea întregului demers științific, oferind în același timp un cadru de reflecție inovator asupra limitelor și deschiderilor dreptului internațional contemporan.

3. Metodologia cercetării:

Demersul științific întreprins de domnul doctorand Bordeiași Ionuț Viorel se sprijină pe o metodologie complexă și bine calibrată, în deplină concordanță cu cerințele cercetării avansate în domeniul dreptului internațional. Alegerea metodelor nu a fost una întâmplătoare, ci rezultatul unei reflecții atente asupra naturii interdisciplinare a temei propuse, aflată la confluența istoriei, teoriei dreptului, studiilor religioase și analizei relațiilor internaționale.

Lucrarea combină, într-un mod echilibrat și coerent, patru instrumente metodologice majore: metoda istorică, metoda comparativă, metoda analizei juridice și metoda doctrinară.

Metoda istorică a fost esențială pentru reconstituirea evoluției instituționale și juridice a Sfântului Scaun și a Vaticanului. Autorul a explorat cu rigoare sursele istorice fundamentale, de la Edictul de la Milano și Donația lui Pepin, până la Tratatul de la Lateran din 1929, pentru a demonstra continuitatea și specificitatea acestei entități în contextul formării dreptului internațional clasic. Istoria Bisericii Catolice este analizată nu doar ca fundal, ci ca element constitutiv al personalității juridice a Vaticanului, întrucât aceasta a contribuit în mod direct la edificarea unui statut diplomatic consolidat și recunoscut.

Metoda comparativă este utilizată pentru a evalua poziția Vaticanului și a Sfântului Scaun în raport cu alte entități juridice internaționale atipice, precum Ordinul Suveran de Malta sau anumite organizații internaționale cu personalitate juridică limitată. Această abordare permite identificarea trăsăturilor comune, dar și a specificului singular al Vaticanului, care îmbină dimensiunea statală cu autoritatea spirituală universală, generând astfel o personalitate juridică sui generis.

Metoda analizei juridice se regăsește în întreaga lucrare, fiind aplicată în mod sistematic asupra tratatelor internaționale, concordatelor și documentelor oficiale emise de Sfântul Scaun. Această metodă a permis o examinare detaliată a conformității statutului Vaticanului cu normele dreptului internațional public, în special prin raportare la criteriile statalității consacrate în doctrina contemporană și în actele normative relevante, precum Convenția de la Montevideo. De asemenea, autorul analizează cu atenție caracterul juridic al concordatelor, delimitându-le de alte tipuri de tratate internaționale și evidențiind implicațiile lor asupra dreptului intern al statelor semnatare.

Metoda doctrinară este integrată cu finețe în argumentația lucrării, printr-o revizuire atentă a literaturii de specialitate, atât românești, cât și internaționale. Doctorandul valorifică opiniile autorilor consacrați, precum Ian Brownlie, Malcolm Shaw sau G. Arangio-Ruiz, dar adaugă în permanență reflecții proprii, critice și analitice, conturând un demers de cercetare original, care nu se limitează la preluarea pasivă a ideilor, ci le reevaluează în contextul particular al Vaticanului și al Sfântului Scaun.

În ansamblul său, metodologia utilizată denotă o maturitate academică remarcabilă și o capacitate de sinteză superioară, autorul reușind să coreleze abordările teoretice cu dimensiunea practică și istorică a temei. Prin această articulare metodologică, lucrarea dobândește consistență, rigoare și claritate, oferind un cadru solid pentru interpretarea statutului juridic internațional al Vaticanului, precum și pentru identificarea limitelor dreptului internațional în fața unor entități cu structură atipică.

4. Structura tezei de doctorat:

Teza de doctorat elaborată de domnul Bordeiași Ionuț Viorel impresionează printr-o arhitectură internă clară, coerentă și echilibrată, care reflectă o înțelegere profundă a complexității temei abordate. Structura lucrării a fost concepută într-o manieră logică și graduală, permițând cititorului să parcurgă tematica în etape succesive, de la fundamentele istorico-juridice ale subiectului până la implicațiile actuale ale personalității juridice a Vaticanului în dreptul internațional contemporan. Această organizare este în deplină concordanță cu rigorile academice impuse de elaborarea unei teze de doctorat în domeniul Dreptului.

Lucrarea este structurată în cinci capitole principale, precedate de o Notă introductivă amplă, și încheiate cu o secțiune consistentă de Concluzii generale, Bibliografie și Anexe. Fiecare capitol se subdivide în subcapitole și secțiuni tematice, atent delimitate, care contribuie la claritatea discursului științific și facilitează înțelegerea fiecărei direcții de cercetare.

În Capitolul I – Stadiul actual al cercetărilor, autorul oferă o analiză sintetică a literaturii de specialitate, atât naționale cât și internaționale, privind Vaticanul, Sfântul Scaun și problematica concordatelor. Este realizată o delimitare metodologică între sursele românești și cele străine, ceea ce permite evidențierea diferențelor de abordare doctrinară. Tot aici sunt identificate lacunele din literatura de specialitate și direcțiile originale ale propriei cercetări.

Capitolul II – Imperium și Sacerdotium: evoluția istorică a Sfântului Scaun și legitimitatea sa în dreptul internațional aprofundează analiza istorică a Sfântului Scaun ca entitate politică și spirituală, prezentând transformările sale începând cu perioada Imperiului Roman, rolul dreptului canonic, precum și constituirea unei statalități cu caracter teocratic. Capitolul oferă o bază istorică esențială pentru înțelegerea statutului său juridic actual.

Capitolul III – Vaticanul și Sfântul Scaun în ordinea juridică internațională: statalitate, suveranitate și recunoaștere reprezintă nucleul teoretico-juridic al tezei. Aici este analizată personalitatea juridică internațională a Vaticanului și a Sfântului Scaun, în raport cu criteriile statalității consacrate în dreptul internațional public. Autorul detaliază noțiunile de suveranitate, imunitate, recunoaștere și reprezentare diplomatică, cu referire la practica internațională și jurisprudența relevantă.

Capitolul IV – Concordatele și Sfântul Scaun: natură juridică, implicații și controverse tratează într-un mod aprofundat instituția concordatului, ca instrument juridic internațional specific Sfântului Scaun. Sunt analizate atât elementele definitorii și istoricul acestor tratate, cât și implicațiile lor asupra suveranității statelor semnatare. Este remarcabilă maniera echilibrată în care autorul tratează disputele doctrinare privind caracterul acestor acorduri și raportul dintre autoritatea ecleziastică și ordinea juridică seculară.

Capitolul V – Relațiile diplomatice România – Sfântul Scaun și Concordatul din 1927: o analiză de caz aduce o importantă componentă aplicativă cercetării. Autorul investighează, cu rigoare documentară, evoluția relațiilor diplomatice dintre România și Sfântul Scaun, cu accent pe contextul, negocierea, semnarea și efectele Concordatului din 1927. Sunt evidențiate implicațiile juridice, culturale și politice ale acestui acord, dar și efectele retragerii sale unilaterale în perioada regimului comunist.

În final, secțiunea de concluzii generale reunește într-o formă sintetică rezultatele cercetării, evidențiind gradul de realizare a obiectivelor propuse, valoarea tezei pentru doctrina dreptului internațional și deschiderile spre noi direcții de investigație științifică. Bibliografia bogată și diversificată, alături de anexele documentare relevante, vin în completarea unei lucrări solide și bine fundamentate.

Această structură demonstrează capacitatea doctorandului de a construi un discurs științific riguros și bine organizat, oferind nu doar o contribuție teoretică valoroasă, ci și un model de cercetare aplicabil și replicabil în domenii conexe.

5. Aprecieri asupra surselor utilizate:

Un aspect esențial care conferă tezei de doctorat elaborată de domnul Bordeiași Ionuț Viorel un nivel științific remarcabil este reprezentat de rigoarea și diversitatea surselor bibliografice utilizate. Lucrarea se sprijină pe o documentare solidă, atent selecționată, care reflectă o cunoaștere profundă a literaturii de specialitate, atât din spațiul juridic național, cât și din doctrina internațională consacrată în domeniul dreptului internațional public, al istoriei relațiilor internaționale și al dreptului canonic.

Bibliografia reunește un număr considerabil de lucrări de referință, incluzând tratate fundamentale, monografii, articole științifice, documente oficiale, instrumente juridice internaționale și izvoare istorice, ceea ce demonstrează efortul susținut al autorului în identificarea și utilizarea celor mai relevante surse pentru tema propusă. Sunt valorificate în mod sistematic contribuțiile unor autori de prestigiu precum Malcolm N. Shaw, Ian Brownlie, G. Arangio-Ruiz, Antonio Cassese, Jean Salmon sau Pierre-Marie Dupuy, lucrări considerate repere esențiale în domeniul dreptului internațional.

Totodată, doctorandul a recurs la surse provenite din literatura juridică și istorică românească, cum ar fi studiile lui Ion Cârja, Gheorghe Boboș, Ionel Cloșcă sau Dănișor Dan Claudiu, pentru a completa și contextualiza analiza privind relațiile României cu Sfântul Scaun, în special în ceea ce privește Concordatul din 1927 și reglementările privind cultele. Această articulare a surselor naționale cu cele internaționale permite o abordare echilibrată și ancorată în specificul doctrinar românesc, fără a pierde din vedere rigorile universale ale dreptului internațional.

Remarcabil este și faptul că autorul a utilizat în mod activ surse primare, precum texte de tratate, concordate, convenții internaționale, acte pontificale și acorduri bilaterale, oferind o analiză juridică directă a documentelor normative care reglementează statutul Sfântului Scaun în dreptul internațional. Aceste surse au fost corelate cu jurisprudența relevantă și cu practica diplomatică a statelor, în special în cazul României, contribuind la fundamentarea solidă a observațiilor formulate.

Sursele sunt organizate cu grijă în bibliografie, în mod sistematic și transparent, iar trimiterile din cuprinsul tezei respectă normele academice de citare, demonstrând o conduită științifică ireproșabilă. Se remarcă, de asemenea, efortul de actualizare a informațiilor, prin utilizarea unor lucrări apărute în ultimii ani, precum și prin integrarea unor surse online oficiale, validate științific (precum cele aparținând Vaticanului, ONU sau Curții Internaționale de Justiție).

În ansamblu, se poate aprecia că documentarea pe care se fundamentează teza este temeinică, variată și pertinentă, contribuind în mod esențial la calitatea științifică a cercetării și la conturarea unei perspective complexe și bine argumentate asupra temei investigate. Alegerea și utilizarea surselor denotă o bună stăpânire a tehnicii de cercetare și o cultură juridică profundă, fiind în deplin acord cu exigențele impuse unei lucrări de doctorat.

6. Contribuții științifice originale ale doctorandului:

Una dintre dimensiunile esențiale care conferă tezei de doctorat elaborate de domnul Bordeiași Ionuț Viorel valoare autentică și relevanță în câmpul cercetării științifice este reprezentată de contribuțiile originale aduse de autor în analiza unei problematice juridice delicate, rareori tratate în mod sistematic în doctrina românească: statutul juridic al Vaticanului și al Sfântului Scaun în dreptul internațional. Aceste contribuții se remarcă nu

doar printr-o perspectivă proprie, ci și printr-o abordare pluridisciplinară coerentă, articulată și susținută prin argumente solide, care depășesc nivelul descriptiv și se înscriu în linia cercetării critice și analitice.

În primul rând, se evidențiază formularea și susținerea unei viziuni teoretice unitare asupra personalității juridice internaționale a Vaticanului și, în mod special, a Sfântului Scaun, în afara grilei clasice de interpretare bazată exclusiv pe criteriile statalității consacrate în Convenția de la Montevideo. Autorul propune o înțelegere extinsă a subiectivității de drept internațional, integrând în analiză elemente de legitimitate istorică, autoritate morală, continuitate instituțională și recunoaștere diplomatică efectivă, oferind astfel o teorie coerentă a personalității juridice sui generis.

În al doilea rând, teza propune o reconceptualizare a concordatului ca instrument juridic specific încheiat de Sfântul Scaun, încadrat în categoria tratatelor internaționale, dar analizat dintr-o perspectivă dublă – teologică și seculară. Este analizată cu subtilitate tensiunea dintre caracterul bilateral al acestor acorduri și natura lor confesională, ceea ce permite identificarea unor trăsături juridice distincte, dar și evaluarea implicațiilor asupra suveranității statelor semnatare.

Un element important al originalității îl constituie și analiza de caz detaliată privind relațiile diplomatice România – Sfântul Scaun, cu accent pe Concordatul din 1927, evaluat atât din perspectivă istorică, cât și juridico-diplomatică. Autorul valorifică surse puțin accesate până în prezent în lucrări similare și oferă o interpretare proprie asupra semnificației acestui document, asupra contextului său de negociere și asupra implicațiilor sale pentru regimul cultelor în România interbelică. Este o contribuție aplicativă semnificativă care fundamentează, într-un mod convingător, ipoteza că Sfântul Scaun a fost recunoscut ca partener de dialog diplomatic încă înainte de existența unui teritoriu statal.

Totodată, o contribuție de netăgăduit constă în demarcarea conceptuală clară dintre Vatican, Sfântul Scaun, Statul Cetății Vaticanului și Biserica Romano-Catolică, distincții adesea confundate chiar și în literatura de specialitate. Această clarificare terminologică și juridică permite nu doar înțelegerea corectă a rolurilor diferite pe care aceste entități le joacă în dreptul internațional, ci și definirea cadrului exact în care acționează Sfântul Scaun ca subiect de drept internațional.

De asemenea, trebuie menționată și propunerea implicită de extindere a categoriilor de subiecte ale dreptului internațional pentru a include, alături de state și organizații internaționale, și alte entități care îndeplinesc condiții funcționale de reprezentare internațională, chiar în lipsa unui teritoriu sau a unei populații stabile – contribuție ce poate alimenta dezbateri viitoare privind reformularea conceptului de statalitate în dreptul internațional contemporan.

În concluzie, prin aceste demersuri analitice, prin relectura critică a izvoarelor, prin formularea unor perspective noi și prin reconstituirea logicii juridice care fundamentează statutul Vaticanului, domnul doctorand oferă un aport personal autentic, demn de a fi valorificat și în alte lucrări ulterioare sau extins în cadrul unor publicații științifice. Contribuțiile sale denotă o înțelegere profundă a temei și o capacitate de sinteză superioară, elemente definitorii pentru un cercetător de nivel doctoral.

7. Concluzii generale asupra tezei de doctorat:

În lumina analizei aprofundate realizate asupra tezei de doctorat intitulată „*Vaticanul din punctul de vedere al dreptului internațional. Istorie și actualitate*”, elaborată de domnul Bordeiași Ionuț Viorel, se impune formularea unor concluzii generale care să reflecte atât calitatea demersului științific, cât și relevanța contribuției sale în contextul cercetării academice din domeniul Dreptului internațional public.

În primul rând, se poate afirma fără echivoc că obiectivele asumate de autor au fost îndeplinite integral, iar ipotezele formulate la începutul lucrării au fost testate riguros și argumentate convingător, pe baza unei metodologii bine alese și a unei documentări temeinice. Autorul a reușit să clarifice fundamentele juridice, istorice și diplomatice ale personalității juridice internaționale a Vaticanului și a Sfântului Scaun, oferind o viziune coerentă și completă asupra unei problematice care, deși extrem de importantă, este rareori tratată sistematic în literatura românească de specialitate.

Teza se distinge prin claritate conceptuală, prin capacitatea autorului de a formula și susține idei proprii, dar și prin echilibrul între dimensiunea teoretică și cea practică. Este meritul incontestabil al doctorandului acela de a fi reușit să creeze o punte între reflecția istorică și exigențele dreptului internațional contemporan, între tradiția canonică și practica diplomatică modernă. Lucrarea demonstrează o maturitate științifică autentică, exprimată printr-o analiză critică, printr-un limbaj academic adecvat și printr-o abordare care evită excesele de retorică sau redundant.

O contribuție importantă este și aceea a contextualizării Vaticanului și a Sfântului Scaun în peisajul relațiilor internaționale actuale, subliniindu-se modul în care această entitate non-statală influențează procese esențiale precum apărarea drepturilor omului, pacea internațională sau dialogul interreligios. Această dimensiune contemporană a cercetării conferă lucrării un plus de relevanță, transformând-o într-un instrument util nu doar pentru cercetători, ci și pentru practicieni din domeniul relațiilor internaționale, diplomației și dreptului internațional public.

În ansamblul său, teza de doctorat se impune ca o contribuție valoroasă la patrimoniul doctrinar al dreptului internațional, oferind un model de cercetare avansată, interdisciplinară și inovatoare. Faptul că autorul nu se mulțumește cu simple constatări descriptive, ci construiește o teorie coerentă asupra subiectivității juridice a Sfântului Scaun, îndreptățește considerarea acestei lucrări ca fiind o lucrare de referință în literatura juridică românească contemporană.

Pe această bază, consider că lucrarea merită cu prisosință a fi susținută public în fața comisiei de îndrumare și validare academică, întrucât îndeplinește toate condițiile de rigoare pentru acordarea titlului de doctor în Drept.

8. Recomandări:

Având în vedere analiza detaliată a conținutului tezei de doctorat intitulată „*Vaticanul din punctul de vedere al dreptului internațional. Istorie și actualitate*”, elaborată de domnul Bordeiași Ionuț Viorel, și în urma aprecierilor formulate anterior cu privire la valoarea științifică, originalitatea și rigoarea metodologică a cercetării întreprinse, formulez următoarele recomandări.

În primul rând, consider că lucrarea de față îndeplinește toate cerințele academice și științifice prevăzute de legislația și regulamentele în vigoare pentru acordarea titlului de doctor în domeniul Drept, în cadrul Școlii Doctorale de Drept a Universității „Titu Maiorescu” din București. Tema aleasă este una de actualitate și relevanță internațională, iar tratarea acesteia reflectă o capacitate de analiză matură, documentată și inovatoare, caracteristici esențiale pentru o teză de doctorat.

Susțin cu fermitate propunerea de admitere la susținerea publică a tezei, considerând că lucrarea este rezultatul unui efort intelectual susținut, desfășurat cu responsabilitate și profesionalism. Aceasta nu doar că aduce un aport de cunoaștere asupra unei problematice juridice complexe, dar are și potențialul de a constitui un reper pentru cercetările viitoare, în special în zona interferenței dintre dreptul internațional și dreptul religios.

În al doilea rând, în virtutea nivelului ridicat de calitate al tezei și al potențialului său de diseminare științifică, recomand ferm valorificarea acesteia prin publicare sub formă de monografie într-o editură de specialitate cu prestigiu național sau internațional. Demersul publicării ar permite integrarea acestei contribuții în circuitul academic larg, punând la dispoziția mediului universitar, a specialiștilor în drept internațional, a diplomaților și a practicienilor un instrument de cercetare și reflecție extrem de valoros.

Totodată, încurajez doctorandul să continue acest parcurs de cercetare, fie în direcția aprofundării tematicii tratatelor internaționale încheiate de entități non-statale, fie în zona dezvoltării conceptului de suveranitate funcțională în dreptul internațional. Cunoștințele dobândite și stilul argumentativ clar conturat îl recomandă ca pe un cercetător capabil să contribuie, în continuare, la evoluția doctrinei în acest domeniu.

În concluzie, recomand susținerea publică a tezei și acordarea titlului de doctor în Drept domnului Bordeiași Ionuț Viorel, cu convingerea că această lucrare reprezintă nu doar împlinirea unui demers academic individual, ci și o contribuție valoroasă la patrimoniul doctrinar românesc în materie de drept internațional.

Conducător științific,

Prof. univ. dr. Adrian Năstase

Universitatea „Titu Maiorescu” – Școala Doctorală Drept